

Metin **URUK**

5.
Sınıf

OKULA YARDIMCI

hiper

Sosyal Bilgiler

Konu
Anlatımlı
Etkinlikli Soru
Bankası

QR KOD
ÇÖZÜMLÜ

Akıllı
TAHTA

Video
DESTEKLİ

 HiperZeka

BİRLİKTE YAŞAMAK

Öğrenme Çıktıları ve İçerik Çerçevesi

➤ Gruplar ve Roller

SB.5.1.1. Dahil olduğu gruplar ve bu gruplardaki rolleri arasındaki ilişkileri çözümleyebilme

➤ Kültürel Özelliklere Saygı ve Birlikte Yaşama Kültürü

SB.5.1.2. Kültürel özelliklere saygı duymanın birlikte yaşamaya etkisini yorumlayabilme

➤ Yardımlaşma ve Dayanışmanın Toplumsal Birlikteliğe Katkısı

SB.5.1.3. Toplumsal birliği sürdürmeye yönelik yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katkı sağlayabilme

Sevgili Öğrenciler bu üniteye aşağıdaki sorulara cevap arayacağız:

1. Gruplar değişince rollerimiz de değişir mi?
2. Farklı kültürlere saygı duymak birlik ve beraberliğe katkı sağlar mı?
3. Dayanışma ve yardımlaşmanın toplumsal birliktelik üzerindeki etkisi nedir?

Merve'in
Okuldaki İlk Günü

İlkokuldan mezun olan Merve, ortaokula başlayacağı için çok heyecanlıydı. Sabah ailesi birlikte kahvaltı yapan Merve okula gitmek için hazırlandı. Anne, baba ve abisi de heyecanını paylaşmak için okula geldiler. Okulun açıldığı ilk gün arkadaşları Sinem, Zeynep, Tunç ve Mustafa ile bir araya gelerek yaz tatilinde neler yaptıklarını, nasıl vakit geçirdiklerini birbirleriyle paylaştılar. Okul idaresi tarafından önceden belirlenen sınıflara göre Merve ve arkadaşları 5-B sınıfında bir araya geldi. İlk gün sınıfta adaylar belirlendi, sınıf başkanlığı seçimi yapıldı ve Merve arkadaşları tarafından sınıf başkanı seçildi. Sınıf öğretmenleri tarafından öğrencilerin yer alacağı kulüpler ve kulüplerde yer alacak üyeler belirlendi.

Bazı kulüpler ve üyeler şu şekildedir:

Satranç Kulübü

Zeynep Ahmet
Murat Tunç

İhtiyaç Listesi:
Satranç takımı

Resim Kulübü

Mustafa Ceyda
Aycan Merve

İhtiyaç Listesi: Tuval, fırça, resim defteri, sulu boya, kuru boya,

Müzik Kulübü

Hilal Tuğba
Sinem Hakan

İhtiyaç Listesi:
Enstrüman, metot

Merve 5-B sınıfında başkan olmasına rağmen satranç kulübünde sadece üyeydi. Sınıfın düzenini sağlama sorumluluğunu yerine getirse de Satranç kulübünde bu sorumluluğu Aycan yerine getiriyordu. Merve ve diğer kulüp üyeleri ihtiyaç listelerini aldıktan sonra artık her şey hazırды.

1. Merve hangi gruplarda yer almıştır?

.....

.....

.....

2. Merve yer aldığı gruplarda hangi rolleri üstlenmiştir?

.....

.....

.....

3. Yer aldığımız gruplar değiştikçe rollerimizde değişir mi? Gerekçeleri ile açıklayınız

Değişir çünkü:

Değişmez çünkü:

4. Merve ihtiyaç listesini tamamlamak için yaptığı alışverişte hangi role sahip olmuş olabilir?

.....

.....

.....

- **Grup**; amaçları ortak olan bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan topluluktur. Grupta yer alan bireylerin görüşleri, çıkarları aynıdır.
- Aile, doğduğumuz andan itibaren yer aldığımız ilk ve en önemli gruptur.

Grupların Özellikleri

1. İki veya daha fazla kişiden oluşur.
2. Grup üyelerinin ortak bir amacı vardır.
3. Üyeler arasında birlik ve beraberlik vardır.
4. Grup üyeleri arasında iş birliği, etkileşim ve iş bölümü vardır.

Örnek Gruplar

- ◆ Aile,
- ◆ 5-A sınıfı
- ◆ İzci kulübü
- ◆ Satranç kulübü
- ◆ Arkadaş grubu
- ◆ Komşuluk grubu
- ◆ Okul futbol takımı

- Grupta veya yaptığımız herhangi bir işte üstlendiğimiz görevlere **rol** denir.
- **Sosyal rol** aile ve toplum içerisinde üstlendiğimiz görevlerdir.
- Ailede grubunda çocuk, abla, abi ve kardeş, alışverişte müşteri, otobüste yolcu, tiyatro kulübünde oyuncu olmak rollerden bazılarıdır.
- Gruplar değişince roller de değişir. Örneğin sınıfta öğrenci ve arkadaş rolünde olan Büşra, evde kardeş, evlat veya abla rollerine sahip olabilir.
- Sahip olduğumuz roller zaman içinde de değişebilir. Örneğin 10 yaşında öğrenci rolüne sahip olan bir birey 30 yaşında öğretmen rolüne sahip olabilir.

Hiper Bilgi

Bazı roller doğuştan bazıları ise sonradan kazanılır. Evlat olmak doğuştan kazanılan bir rol iken doktor olmak sonradan kazanılan bir roldür.

01

Pekiştiriyorum

Tabloda verilen gruplarda hangi rolleri üstlenebilirsiniz? Örnekteki gibi yazınız.

Grup

Rol

a. Sosyal Sorumluluk	Gönüllü yönetici, kampanya sorumlusu, üye, bütçe yöneticisi...
b. Okul futbol takımı	
c. Okul	
d. Oyun	
e. Aile	

- Yasaların bireylere tanıdığı yetkilere ya da grup içerisinde herhangi bir işi yapma yetkisine **hak** denir.

- İnsanların en temel hakkı yaşama hakkıdır. Sahip olduğumuz haklar yasalarla güvence altına alınmıştır. Haklar doğuştan kazanılabileceği gibi sonradan da kazanılabilir.
- Katıldığımız gruplarda birey olarak sahip olduğumuz bazı haklar vardır. Her bireyin, temiz bir çevrede yaşama hakkı, hastalandığında muayene olabilmek hakkı, okul çağına geldiğinde eğitim alma gibi hakları vardır. Günlük hayatta ise eğlenmek, gezmek ve beslenmek herkesin hakkıdır.
- İçerisinde bulunduğumuz grup veya üstlendiğimiz rol fark etmeksizin **düşünce ve ifade özgürlüğümüz** vardır.
- Bir kişinin rolüne uygun davranmasına ve bulunduğu grup içerisinde görevlerini yerine getirmesine **sorumluluk** denir.

Hiper Bilgi

İçerisinde bulunduğumuz grupların değiştiğçe üstlendiğimiz roller, sorumluluklarımız ve kullandığımız haklarda değişiklik gösterir.

- Bireyler kendilerinin ve başkalarının haklarını gözetip yaptıkları davranışların sonuçlarını üstlenirse sorumluluklarını yerine getirmiş olur. Ailede, okulda, arkadaş grubunda bazı sorumluluklarımız vardır.
- Örneğin okulda öğrenci rolüne sahip bireyler **eğitim haklarını** kullanmaktadır. Bu rolün temel sorumlulukları **ders çalışmak, ödev yapmak ve düzenli öğrenci olmaktır**.
- Evde çocuk rolünde olan bireyler aile grubunda **yatağını toplamak, aile bütçesine uygun harcama yapmak** veya **ev işlerine yardım etmek** gibi sorumluluklara sahiptir.
- Bulunduğumuz grup ve kurumlarda rollerimizi ve sorumluluklarımızı yerine getirmeliyiz. Rol ve sorumlulukların yerine getirilmemesi grup başarısının azalmasına, yapılacak çalışmaların gecikmesine, kişiler arasındaki iletişimin, birlik ve beraberliğin bozulmasına yol açabilir.

02

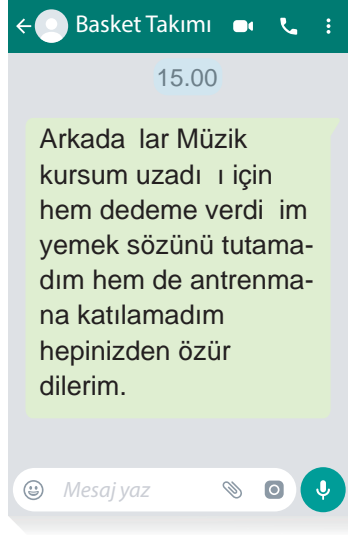
Pekiştiriyorum

Verilen olayı değerlendirerek aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Okul basketbol takımında birlikte oynayan 5-C sınıfı öğrencilerinden Murat, Kerem, Yusuf ve Selim Pazar günü yapılacak olan okullar arası turnuvasına hazırlanmak amacıyla antrenman planı yapmışlardır. Takım kaptanı Murat'ın yapmış olduğu plana göre antrenman saat 13.00'te başlayacak ve 14.00'te son bulacaktır. Murat akşam evde durumu anne ve babası ile paylaşmış ve ailesi ile bir plan yapmıştır. Murat'ın pazar günü planı ve devamında yaşananlar şu şekildedir:

Gün	Saat	Yapılacaklar
Pazar	10.00-11.00	Müzik kursu
	11.30 - 12.30	Dedem ile yemek
	13.00 - 14.00	Basketbol Antrenmanı

Takımda yer alan diğer arkadaşlar uzunca bir süre bekledikten sonra Murat'tan aldıkları mesajı gördüklerinde üzölmüş keşke daha önce gelmeyeceğini haber verseydi boşu boşuna beklemezdik diyerek antrenman yapmadan eve gitmişlerdir.

a. Murat'ın yer aldığı gruplar ve üstlendiği roller hangileridir?

.....

.....

b. Murat hazırladığı planda bütün sorumluluklarını yerine getirmiş midir? Gerekçesi ile açıklayınız.

Evet çünkü:

.....

Hayır çünkü:

.....

.....

03

Pekiştiriyorum

Aşağıdaki tabloda dahil olduğumuz gruplar, bu gruplarda üstlendiğimiz roller ve yerine getirmemiz gereken sorumluluklar verilmiştir. Tabloda boş bırakılan yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

Gruplar	Rollerim	Haklarım	Sorumluluklarım
 Aile	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Evlat ♦ kardeş ♦ abla ♦ abi 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Aile bütçesinden yararlanmak ♦ Beslenmek 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Aile bütçesine uygun harcamak ♦ Sofranın toplanmasına yardım etmek
 Okul			
 Arkadaş			

1. 5-A sınıfından Liva ve Naz ders bitiminde kantine gidip tost, bisküvi, kek ve meyve suyu olarak kahvaltı yapmışlardır. Liva kahvaltı sırasında yediği kek ambalajını yere atmıştır. Bunu gören Naz arkadaşı Liva'ya: "Bence çöpleri yere atmamalısın, sen çöpleri yere atınca temizlik görevlilerinin iş yükü artar ve okuldaki diğer arkadaşlarımızda yerlerde çöp gördüğünde rahatsız olabilir." diyerek uyarmıştır. Liva ise "Yere düşen çöpleri ben toplarsam temizlik görevlileri ne iş yapacak boşuna mı maaş alıyorlar. Toplasınlar onların işi bu" cevabını vermiştir. Naz kendi görevi olmamasına rağmen yerdeki ambalajı olarak çöp kutusuna atmıştır.

Buna göre,

- I. Liva sorumluluklarını yerine getirmemiştir.
- II. Naz arkadaş rolüne sahiptir.
- III. Liva'nın çevreyi temiz tutma bilinci gelişmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2.

Derse katılmak

Derse zamanında gelmek

Sınıf araç ve gereçlerini korumak

Bu sorumlulukların aşağıda verilen grupların hangisinde yerine getirilebileceği söylenebilir?

- A) Okul
- B) Aile
- C) Arkadaş
- D) Komşuluk

3. Ortak bir amaç için bir araya gelen, aralarında etkileşim ve iletişim olan, en az iki kişiden oluşan topluluğa grup denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinin bir grup olduğu söylenemez?

- A) Okulun satranç kulübü
- B) Galatasaray futbol takımı
- C) Aynı sınıfta eğitim gören öğrenciler
- D) Otobüse binmek için sıra bekleyen insanlar

4.

Merhaba ben Ceren. Cumhuriyet Ortaokulunun 5/B sınıfında öğrenim görüyorum. Kardeşlerim, annem ve babam ile sabahları kahvaltı yapmayı çok seviyorum.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Ceren'in sahip olduğu rollerden biri değildir?

- A) Torun
- B) Öğrenci
- C) Abla
- D) Evlat

5. İçinde bulunduğumuz gruplarda her grup üyesinin görevleri yani rolleri farklılık gösterir. Yer aldığımız gruplardaki rollerimizin gereklerini yerine getirmek sorumluluk olarak adlandırılır. Rollerimize uygun davrandığımızda o rolle ilgili sorumluluklarımızı yerine getirmiş oluruz.

Buna göre aşağıdaki rol ve sorumluluk eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

	Rol	Sorumluluk
A)	Öğretmen	Ders anlatmak
B)	Öğrenci	Sınıfı temiz tutmak
C)	Çocuk	Yemek yapmak
D)	Doktor	Hastaları tedavi etmek

6.

Gruplarda bulunan bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesine sorumluluk denir. Ailede, okulda ve katıldığımız tüm gruplarda sorumluluklarımız vardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi aile grubundaki sorumluluklara örnek olarak gösterilemez?

- A) Ev kurallarına uymak
- B) Ailemizin haklarını gözetmek
- C) Babamıza karşı saygılı olmak
- D) Sınıf eşyalarını korumak

8.

Merhaba ben Mustafa. Çevremdeki insanlar bana farklı ifadelerle seslenir. Ailemde Annem ‘oğlum’, Babaannem ‘torunum’, kardeşim ‘abi’, okuldayken sınıf arkadaşlarım ‘başkan ya da kanka’ diye çağırıyor beni. Evde çok düzenli biriyim yatağımı toplar ev işlerinde babama ve anneme yardım ederim. Okulda sınıfa zamanında gidemiyorum bazen ödevlerimi yapmıyorum. Mahallede arkadaşlarımla oyun oynarken onlara saygılı davranırım.

Buna göre Mustafa ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

- A) Farklı roller üstlenmiştir.
- B) Sınıf grubunda farklı rollere sahiptir.
- C) Dahil olduğu gruplar değiştikçe rolleri de değişmiştir.
- D) Aile grubundaki sorumluluklarını yerine getirmiştir.

7.

Grup ve Rol	Sorumluluk
Okulda öğrenci	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Düzenli ders dinlemek, ♦ Ödevlerimizi zamanında yapmak, ♦ Sınıf arkadaşlarımıza karşı saygılı olmak
Ailede çocuk	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ev işlerine yardımcı olmak, ♦ Ev ödevlerini yapmak, ♦ Ailemize karşı saygılı olmak

Tabloda verilenlere göre,

- I. Gruplara göre sorumluluklar benzerlik gösterebilir.
- II. İçerisinde bulunulan gruba göre roller farklılaşabilir.
- III. Bireyler tüm gruplarda aynı haklara sahiptirler.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

9.

Günlük hayatta birçok role ve bu rollerin bize yüklediği görevlere sahip oluruz. Bu görevler sorumluluk olarak adlandırılmaktadır. Örneğin evde çocuk rolündeyken odamızı temiz tutmak, okulda öğrenciyken okul kurallarına uymak ya da arkadaşlarımızla oyun oynarken etraftakileri rahatsız etmemek gibi sorumluluklarımız vardır.

Buna göre,

- I. İnsanların rolleri gruba göre değişebilir.
- II. Herkes günlük hayatta yalnızca bir grupta yer alabilir.
- III. Rolümüz değiştiğinde sorumluluklarımız da değişmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

1. Görselleri inceleyerek aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Görsellerde hangi kültürel öğelerimiz vurgulanmıştır? Yazınız.

.....

.....

b. Yaşadığınız yerde görsellerde verilen kültürel öğelerden hangilerini gördünüz ? Yazınız

.....

.....

c. Yaşadığınız yerde ön plana çıkan farklı kültürel öğeler var mı? Yazınız.

.....

.....

2. Metni okuyarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

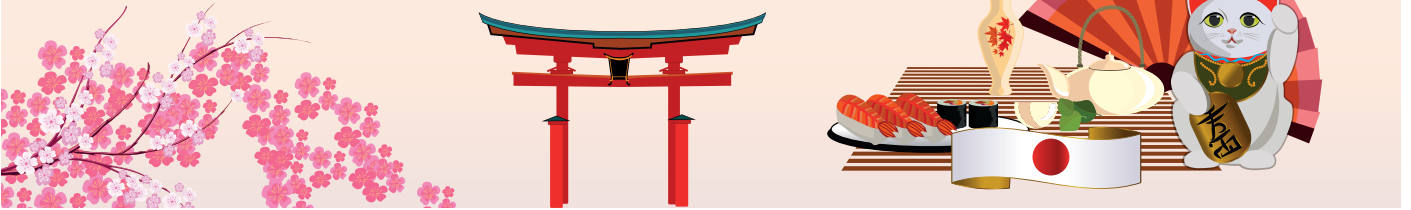
Japonya'daki Kardeş Okulumuz

Merhaba ben Eymen. 5.sınıf öğrencisiyim. Okulumuzun Japonya'daki kardeş okulu olan "Asakura Amagi Ortaokulu" öğrencileri okulumuza geleceği için kültürümüzü yansıtmak adına hazırlıklara başladık. Sınıfımızda hemen hemen her yöreden arkadaşımız olduğu için çok zorlanmadık. Arkadaşlarımdan Tekin Kayseri'nin mantısını, Ayşe Gaziantep'in Ali nazik kebabını, Mustafa Elazığ'ın Harput köftesini, Zeynep Erzurum'un cağ kebabını, İrem Malatya'nın Kaymaklı kayısı tatlısını, Mert Antalya'nın Sedik çorbasını, Ramazan Manisa'nın Mesir macununu getirdi. Bende Rize'li olduğum için Pepeçura tatlısı getirdim.

Ülkemizin yemeklerini en iyi şekilde tanıtmalıydık. Sınıftaki bazı arkadaşlarımız katkı sağlayabilecek durumda olmadığı için üzüldüler ve bu etkinliğe katılmak istemediler. Arkadaşlarımızla bir araya gelerek onları da etkinliğe dahil ettik ve onların adına da farklı yörelere ait yemekler getirdik. Arkadaşlarımız bu davranışımız karşısında çok mutlu oldular ve etkinliğe katıldılar.

Japonya'dan gelen arkadaşlarımızı karşılamak için Zeybek gösterisi hazırladık ve sınıftaki diğer arkadaşlarımız da İzmir, Şanlıurfa ve Konya gibi farklı yörelerin kıyafetlerini giydi. Japonya'dan gelen arkadaşlarımızı karşıladık. Onlar da kültürlerini tanıtmak için Kimono adı verilen yerel kıyafetlerini giymişlerdi. Suşi, natto, sahim, wasabi, soba, udon, yakitor, tempura, gibi yöresel yemeklerinden getirmişlerdi.

Japon arkadaşlarımız kültürümüze ait yemekleri yiyerek çok beğendiklerini söylediler. Her zaman Japonların çiğ balıktan yapılan Suşiyi nasıl yiyebildiklerine anlam verememiştim. Sınıf arkadaşlarımız ile Japon arkadaşlarımıza ayıp olmaması için Suşinin tadına baktık gerçekten lezzetliydi. Karşılıklı saygı ve hoşgörü ile misafirlerimizin memnun ayrılmasını sağladık. Bizi Japonya'ya davet ettiler. Suşiyi şimdiden özledim diyebilirim.

a. Eymen ve arkadaşları farklı kültürlerle saygı duymuşlar mıdır? Gerekçesi ile açıklayınız.

Evet Çünkü
Hayır Çünkü

b. Sınıftaki öğrencilerin etkinliğe katılmayacak arkadaşlarının yerine yemekler getirip etkinliğe dahil etmeleri arkadaşlık ilişkilerini nasıl etkilemiştir? Açıklayınız

.....
.....

c. Siz bu etkinliğe katılacak olsaydınız yemeklerimizden hangisini getirirdiniz? Yaygın olduğu şehir ile birlikte yazınız.

.....
.....

- Bir toplumu diğer toplumlardan ayıran geçmişten günümüze kadar değişerek devam eden ve aktarılan, her türlü sanat, inanç, örf ve adetler, anlayış ve davranışlar gibi maddi ve manevi özelliklerin tümüne **kültür** denir.
- Kültür oluşturan öğeler maddi ve manevi öğeler olarak ikiye ayrılır. İnsan emeği ile oluşturulmuş her türlü araç-gereç, kıyafet, eşya, yiyecek ve içecek **maddi kültür unsurlarıdır**.
- İnanç, gelenek ve görenek, din, dil, ahlak, yazılı ve yazısız kurallar **manevi kültür** unsurlarıdır.
- El sanatları, türküler, halk oyunları, yemekler, kıyafetler, kutlamalar, masallar, gelenek ve görenekler kültürel öğeleri oluşturmaktadır.

Hiper Bilgi

Kültürel öğeler toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Tüm insanlık olarak barış, huzur birlik ve beraberlik içerisinde yaşayabilmemiz için farklı kültürlerle saygı göstermemiz gerekmektedir.

El Sanatları

Çinicilik: Bir tür killi topraktan yapılan ve fırında pişirilen, bir yüzeyi sırlanmış, çeşitli renk ve motiflerle süslenmiş, seramik parçasına çini denir.

- Dünyaya Çin'den yayılmıştır. İran, İspanya, Hollanda ve Fas kendilerine özgü çinileri ile bilinmektedir.
- Ülkemizde Kütahya ve İznik (Bursa) çinicilikte önemli olan şehirlerimizdendir.

Halı ve Kilim Dokumacılığı: Çözüğü ile atkı iplerinin belirli bir düzen içerisinde, birbirlerinin altından ve üstünden geçirilmesiyle halı ve kilim elde edilen el sanatıdır.

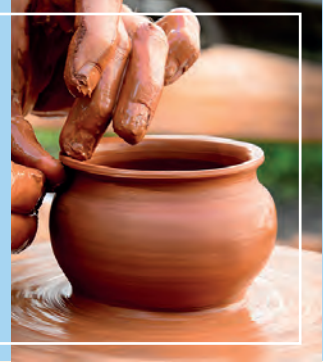
- Ülkemizde Hereke (Kocaeli), Bünyan (Kayseri), halıları ile meşhurdur. Eşme (Uşak) ve Bayat (Afyonkarahisar) kilim dokumacılığı ile ön plana çıkmaktadır.
- İran, Türkmenistan, Çin ve Hindistan geleneksel halı dokumacılığında ön planda olan ülkelerdir.
- Hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde halı ve kilim motifleri onları üreten kişilerin kültürel özelliklerini ve sosyal hayatını yansıtmaktadır.
- Örneğin Kartal motifi, çevikliği ve kuvveti temsil ederken kurt ağız motifi iyimserlik ve korunmayı temsil etmektedir.

Bakırcılık: Bakırcılık bakırdan eşya yapma sanatıdır. Günümüzde daha çok süs eşyası şeklinde yapılmaktadır.

Çömlekçilik: Toprağın ya da asıl olarak killi toprağın çeşitli aşamalardan geçirildikten sonra şekillendirilip kullanılmak üzere çeşitli eşyalar üretilmesidir.

Bunlar dışında ülkemizde ahşap işlemeciliği, cam işlemeciliği, taş işlemeciliği, maden işlemeciliği, ebru, tezhip, oymacılık, sepetçilik, minyatür gibi birçok el sanatı daha yapılmaktadır.

Hiper Bilgi

Lefkara dantelleri KKTC'de önemli bir nakış türüdür ve ülke çapında işlenmektedir.

Dünyada El Sanatları

Japonya: Origami (kağıt katlama sanatı)

Arap Yarımadası: Hat ve dokumacılık

Kuzey Amerika: Örmek sanatı (sepet)

Afrika: Örmek, ahşap ve seramik eşya yapımı

Halkoyunları

Ait olduğu toplumun kültür değerlerini yansıtan; bir olayı, bir sevinci, bir üzüntüyü ifade eden bir müzik aleti eşliğinde veya müzik aleti olmaksızın, tempo tutarak olarak, tek kişi veya gruplar hâlinde oynanan oyunlara **halkoyunları** denir.

Halk oyunlarındaki figürler ve müzikler insanların yaşam şekillerini ve kültürel değerlerini yansıtmaktadır. Halk oyunlarında **bağlama**, **davul**, **zurna**, **kemençe**, **tulum** gibi geleneksel müzik aletleri kullanılmaktadır.

Zeybek: Tek kişi veya birkaç oyuncunun çember şeklinde dizilmesi ile oynanan zeybek Ege kıyılarında yaygındır. Zeybek oyunu oynayan kişilere **efe** adı verilir.

Halay: Davul ve zurna eşliğinde en az 2-3 kişi ile toplu halde yan yana dizilen grupların oynadığı oyundur. Ülkemizin her yerinde yaygındır. Genellikle ülkemizin doğu ve güneydoğusunda oynanan oyunlardan biridir.

Horon: Birçok kişinin el ele tutuşarak kemençe eşliğinde oynadığı oyundur. Artvin, Rize ve Trabzon gibi şehirlerimizde yaygındır.

Çaydaçıra: Elâzığ yöresine aittir Bu halk oyunu elde tabaklar ve tabaklara konulmuş yanan mumlarla karanlık bir mekânda başlanarak oynanır.

Bunların dışında ülkemizde Bar, Kafkas, hora, karşılama, kaşık oyunları gibi farklı biçimlerde oynanan birçok halk oyunumuz vardır.

Hiper Bilgi

KKTC'de halay, zeybek, bar, horon, hora, köçek, Kafkas dansı, karşılama gibi halkoyunları oynanmaktadır. Azerbaycan'da ise Kafkas oyunu yaygın olarak oynanmaktadır.

Dünya'da Halkoyunları

Tango: Arjantin'de dik bir duruş ve keskin dönüşlerle çiftler tarafından yapılmaktadır.

Flamenco: İspanya'da estetik hareketleri, yere sağlam ve sert ayak basışları ile bilinmektedir.

Ejderha Dansı: Çin'de festival ve etkinliklerde metrelere uzunluktaki ejderha maketinin hareket ettirilmesiyle yapılmaktadır.

Morris: İngiltere'de bahar ve yaz aylarının müjdecisi olarak kutlanan bu oyun Renkli kostümleri ve dekoratif aksesuarları ile bilinir.

Step Dans: İrlanda'da yaygın olan bu oyun özgürlüğün bir simgesidir. Kısa topuklu özel bir ayakkabı giyilerek yapılan dansın en belirgin özelliği ritmik ve topukları vuran adımlarıdır.

Hiper Bilgi

Birlikte oynanan halkoyunları beraber hareket etmeyi, ait olduğu toplumun kültürel değerlerini ve kaynaşmayı öğretir.

04 Pekistiriyorum

Aşağıda verilen kültürel öğelerden kültürümüze ait olanları "✓" şeklinde işaretleyiniz.

a.

b.

c.

d.

05

Pekiştiriyorum

Görselleri inceleyerek halkoyunlarının yaygın olarak oynandığı yöreleri yazınız.

a. Çaydaçıra

Yöre:

b. Horon

Yöre:

c. Zeybek

Yöre:

d. Halay

Yöre:

e. Hora

Yöre:

f. Karşılama

Yöre:

06

Pekiştiriyorum

Metinde verilenleri okuyarak soruları cevaplayınız.

Horon – Türkiye

Doğu Karadeniz kıyılarında oynanan horon, kardeşliğin, dürüstlüğün, yiğitliğin ve mertliğin sembolüdür. Doğa yapısının sert ve dağlık oluşu, yöre insanını hareketli kılmıştır. Hemen hemen günün her saatinde evinden tarlasına, gidip yük taşıyan insanların oturup dinlenmeleri, oyundaki çöküp kalkma figürü gibidir. Öte yandan, Karadeniz'in önce hafif sonra haşın, sert dalgalarının görünüşü ve bu büyük dalgaların kıyıdaki yankıları, bu dalgalar üzerinde denize batıp çıkan kayıklar, ağlara takılan balıkların çırpınışı horonun figürlerinde görülür. Kemençe ve tulum müzik aletleri eşliğinde oynanmaktadır. Erkekler bu oyun için; yelek, gömlek, cepken, kabalak, köstek, fişeklik, çizme ve zıpka giyinmektedirler.

Kazbeguri - Gürcistan

Kazbeguri, Gürcistan'ın Kafkas Dağları'ndaki Kazbek bölgesinden gelmektedir. Dans, dağların nispeten soğuk ve sert atmosferini canlandırmak için ortaya çıktı. Hareketlerin gücü ve katılığı ve ayaklarla tutulan tempo ile yansıtıldı. Bu dans çoğunlukla erkekler tarafından oynanır. Kostümler uzun siyah renkli bir gömlek, siyah pantolon, bir çift siyah çizme ve siyah başlıktır. Tulum müzik aletine benzeyen gayda, panduri, ve davulları eşliğinde oynanmaktadır.

a. Horon ve Kazbeguri oyunları arasındaki benzerlikler nelerdir?

.....

b. Horon ve Kazbeguri oyunlarındaki figürlerin temel kaynağı nedir? Açıklayınız

.....

c. Yaşadığınız yörede hangi halkoyunları oynanmaktadır. Bu oyunlarda hangi kostüm ve müzik aletleri kullanılmaktadır?

.....

1. Bir tür killi topraktan yapılan ve fırında pişirilen, bir yüzeyi sırlanmış, seramik parçalarının çeşitli renk ve motiflerle süslendiği el sanatıdır.

Verilen bilgiler aşağıdaki el sanatlarından hangisi ile ilgilidir?

- A) Çinicilik B) Çömlekçilik
C) Hat sanatı D) Ahşap oymacılığı

2.

Bir toplumun geçmişten günümüze aktardığı, gelenekler, görenekler, inanışlar, yaşam tarzları, yemekler, türküler, halkoyunlar, bayramların tümü kültür olarak adlandırılmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kültürümüze ait öğelerden biri değildir?

- A) Halay B) Paskalya bayramı
C) Zeybek D) Manti

3.

- I. Minyatür
II. Bakırcılık
III. Origami

verilenlerden hangilerinin geleneksel el sanatlarımız arasında yer aldığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

4.

Kütahya'da porselen çıkartıldığı için çinicilik, Nevşehir'de killi toprak bulunduğu için çömlekçilik, küçükbaz hayvancılığın yapıldığı yerlerde ise dokumacılık gelişmiştir.

El sanatlarındaki bu çeşitliliğin ortaya çıkmasında,

- I. Coğrafi özelliklerin farklı olması,
II. Duygu ve düşüncelerin her yerde aynı olması,
III. Ekonomik faaliyetlerin farklılık göstermesi

nedenlerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) I, II ve III

5.

Kültür oluşturan öğeler maddi ve manevi öğeler olarak ikiye ayrılır. İnsan emeği ile oluşturulmuş her türlü araç-gereç, kıyafet, eşya, yiyecek ve içecek maddi kültür unsurlarıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi maddi kültür unsurları arasında gösterilemez?

- A) Manti
B) Bindallı
C) Halı
D) Asker uğurlama

6. Davul ve zurna eşliğinde en az 2-3 kişi ile toplu halde yan yana dizilen grupların oynadığı oyundur. Ülkemizin her yerinde yaygındır. Genellikle ülkemizin doğu ve güneydoğusunda oynanan oyunlardan biridir.

Bu bilgiler aşağıdaki halkoyunlarımızdan hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Halay B) Zeybek
C) Hora D) Çaydaçıra

7.

Kılıç Kalkan Oyunu Bursa ve çevresinde oynanan müziksiz bir halk oyunudur. Elâzığ halk oyunlarının en bilineni ise Çayda Çıradır. Bu halk oyunu elde tabaklar ve tabaklara konulmuş yanan mumlarla karanlık bir mekânda başlanarak oynanır. Bunların dışında ülkemizde bar, hora, Kafkas, karşılama, kaşık oyunları gibi farklı biçimlerde oynanan birçok halk oyunumuz vardır.

Buna göre halkoyunları ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Çayda çıranı sadece Elazığ'da oynandığına
B) Tüm oyunlarda aynı figürlerin kullanıldığına
C) Yörelere göre çeşitlilik gösterdiğine
D) Halkoyunlarımızın farklı ülkeleri etkilediğine

8. Toprağın ya da asıl olarak killi toprağın çeşitli aşamalardan geçirildikten sonra şekillendirilip kullanılmak üzere çeşitli eşyalar üretilmesidir.

Verilen bilgiler kültürümüzde yer alan el sanatlarından hangisi ile ilgilidir?

- A) Çömlekçilik B) Sepetçilik
C) Bakırcılık D) Hat

9.

	Halkoyunu	Bölge
I.	Horon	Trabzon
II.	Zeybek	Elazığ
III.	Seymen	Bursa
IV.	Hora	Tekirdağ

Tabloda verilen halkoyunu bölge eşleştirmelerinden hangileri yanlıştır?

- A) I ve II B) II ve III
C) III ve IV D) I ve IV

10.

Ülkemizde Hereke (Kocaeli), Bünyan (Kayseri), halıları ile meşhurdur. Eşme (Uşak) ve Bayat (Afyonkarahisar) kilim dokumacılığı ile ön plana çıkmaktadır. Bu kilimlerde kullanılan motiflerden Kartal motifi, çevikliği ve kuvveti temsil ederken kurt ağzı motifi iyimserlik ve korunmayı temsil etmektedir.

Buna göre,

- I. Motiflerin duygu ve düşünceleri yansıttığına
II. Kültürel öğelerin el sanatlarında yer bulduğuna
III. Kilim dokumacılığının ülkemizin tamamında yapıldığına

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) I,II ve III

- Kültürümüzü oluşturan en önemli öğelerden biri de geleneksel yemeklerimizdir. Anadolu'nun kültürel etkileşime açık olması, ekonomik faaliyetlerin ve coğrafi şartların bölgelere göre farklılık göstermesi yemek kültürümüzü zenginleştirmiştir.
- Yemek kültürümüzün şekillenmesinde coğrafi özellikler ve buna bağlı olarak yapılan ekonomik faaliyetler oldukça etkilidir. Zeytin ağaçlarının yaygın olduğu Ege ve Akdeniz kıyılarında **zeytinyağlı yiyecekler** ön plana çıkmaktadır. Karadeniz kıyılarında özellikle **balık ağırlıklı yemekler** dikkat çekmektedir.
- Buğday üretiminin fazla olduğu ülkemizin iç kesimlerinde ise **buğday unu ile yapılan yemekler** yaygındır. Ülkemizin doğusunda büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapıldığı için **et ile yapılan yiyecekler** tüketilmektedir.

Yemeklerimiz

Malatya: Kağıt kebabı	Kayseri: Manti ve yağlama
Yozgat: Testi kebabı	Kocaeli: Pişmaniye
Manisa: Mesir macunu	Kahramanmaraş: Dondurma
Mersin: Cezerye, tantuni	Samsun: Samsun pidesi
Tekirdağ: Tekirdağ köftesi	Trabzon: Akçaabat köftesi
Ankara: Ankara tavası	Artvin: Laz böreği
Balıkesir: Höşmerim	Bursa: İskender
Eskişehir: Çi börek	Gaziantep: Baklava
Hatay: Künefe	Adana: Adana kebabı
Aydın: Zeytinyağlı börülce	Çorum: Leblebi
Elazığ: Göme, orcik	İzmir: Kumru
Erzurum: Çağ kebabı ve kadayıf dolması	

Dünya Mutfağı

Dünya mutfağında yemek çeşitliliği artmaktadır. Dünya ülkelerinin mutfağı kendi kültürlerine özgü bir şekilde ön plana çıkmaktadır.

İtalya: Pizza, Risotto	Japonya: Suşi
Macaristan: Gulaş	İspanya: Paella
Fransa: Krep, Steak Frites	Meksika: Fajita, Tako
Azerbaycan: Piti kebabı	Suriye: Şavurma
Hindistan: Tikka Masala	Çin: Pekin ördeği, noodle
Romanya: Sarmale	Bosna Hersek: Cevabi
KKTC: Hellim Peyniri	

Dünya mutfağında Türk yemeklerine benzeyen birçok yemek bulunmaktadır. **Spagetti (İtalya)-Erişte, Wrap (Meksika)-Dürüm, Risotto (İtalya) - Pilav, Tabule (Lübnan)-Kısır** benzerlik gösteren yemeklerden bazılarıdır.

07

Pekiştiriyorum

Görsellerde yer alan yemeklerin ön plana çıktığı ülkeyi ya da şehrimizi boşluklara yazınız.

a.

b.

c.

d.

e.

f.

08

Pekiştiriyorum

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Yaşadığınız yerde hangi yemek ve yiyecekler ön plana çıkmaktadır?

.....

.....

.....

b. Dünya mutfağından hangi yemekleri tattınız? Farklı ülkelerden yemek istediğiniz yiyecek varsa ait olduğu ülke ile birlikte yazınız.

.....

.....

.....

- Anadolu geleneksel giysi kültürü yöre halkının yaşam tarzına göre farklılık göstermektedir.
- Geleneksel kıyafetler günümüzde daha çok özel günlerde halkoyunlarında ve kutlamalarda giyilmektedir. Kırsal kesimlerde günlük hayatta da geleneksel kıyafetler kullanılmaktadır.

Kıyafet Kültürümüz

Samsun: Kadın giysileri; çarık, çorap, üç etek, önlük, başlık, iç yelek, cepkendir. Erkek giysileri ise çarık, çorap, şalvar, aba, gömlek, bel kuşağıdır.

Malatya: Şalvar, gömlek, yelek, belkuşağı, nakışlı çorap, ayakkabı olarak da siyah renkli yemeni yörenin erkek giyimini oluşturur. Kadınlar ise başa "küllük" denilen ve keçeden yapılmış, çene altından "Sakındırak" adı verilen "fes" giyerler, iple tutturulan fesin üst tepesine "tepelik" adı verilir.

Edirne: Erkek giyiminde bele kuşak takılır, potur (paçaları büzgülü) ve ağılı şalvar giyilir. Üzerine gömlek ve yelek (salto), başa ise fes giyilir. Kadınlar ise fistan, kırma-lı entari, üç etek, bindallı, fita yada hota denilen iş önlüğü giyerler.

Ege Yöresi: Erkekler keçe fes üzerine kefiye, gömlek, kartal kanatlı işlemeli cepken, belinde dolama, kuşak, hançer, nakışlı iğne oyali mendil, kısa şalvar ve körüklü çizmedir. Bayanlarda ise başta fes, poşi, gömlek, kollu salto ya da ceket, tokalı kemer, saten şalvar ve deri ayakkabıdır.

Hiper Bilgi

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geleneksel kıyafetler halkoyunlarında giyilirken genellikle kültürümüzde yer alan kıyafetlerle benzerlik göstermektedir.

Dünya Kıyafet Kültürü

Ülkemizde olduğu gibi dünyanın birçok ülkesinde de yöresel kıyafetler giyilmektedir. Bu kıyafetlerden bazıları şunlardır:

Japonya: Kimono

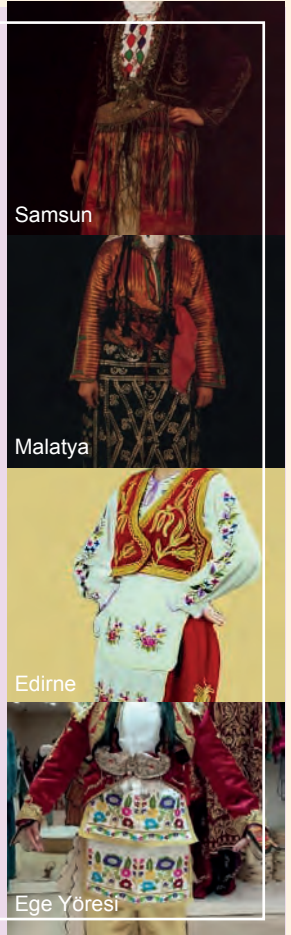
Katar: Bişt

Hindistan ve Pakistan: Sari

İspanya: Polleras

İskoçya: Kilt

Hollanda: Klomp

Geleneksel Sporlar

- Kültürü oluşturan unsurlardan bir diğeri de geleneksel sporlardır. Ülkemizde yaygın olarak yapılan ve başarılar elde ettiğimiz **güreş**, **okçuluk**, **matrak**, **at üstünde oynan cirit** kültürümüzde önemli geleneksel sporlarımız arasında yer almaktadır.
- Ülkemizde olduğu gibi dünyada da geleneksel spor dallarının ön plana çıktığı bazı ülkeler bulunmaktadır.
- ABD'de **beyzbol**, İngiltere'de **ragbi**, Çin'de **wushu**, Japonya'da **sumo güreşi**, Endonezya'da **badminton**, Brezilya'da **Capoeira**, dünyada dikkat çeken geleneksel spor dallarıdır.

09

Pekiştiriyorum

Görsellerde yer alan geleneksel sportlardan kültürümüze ait olanları ✓ şeklinde işaretleyiniz.

a.

b.

c.

d.

e.

f.

10

Pekiştiriyorum

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Yaşadığınız yerde hangi yöresel kıyafetler giyilmektedir? yazınız.

.....

.....

.....

b. Kültürümüzde çok köklü bir geçmişe sahip geleneksel spor dallarından biridir. Pehlivan adı verilen iki kişinin belirlenen kurallar çevresinde ve güç kullanarak birbirine galip gelmeye çalıştığı bir spordur. Taraflardan birinin rakibinin sırtını yere getirmesiyle müsabaka sonlanmaktadır.

Metinde verilen bilgiler kültürümüze geleneksel spor dallarından hangisi ile ilgilidir? Yazınız.

.....

.....

.....

- Bayramlar, insanları bir araya getiren, toplumsal birlik ve beraberliği sağlayan önemli kültürel unsurlar arasında yer almaktadır.
- Ülkemizde bayramlar milli bayramlar, dini bayramlar ve geleneksel bayramlar olarak kutlanmaktadır.

Bayramlarımız

Milli Bayramlar	Dini Bayramlar	Mevsimlik Bayramlar
<ul style="list-style-type: none"> ♦ 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ♦ 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı ♦ 30 Ağustos Zafer Bayramı ♦ 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı ♦ 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kurban Bayramı ♦ Ramazan Bayramı 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Nevruz Bayramı ♦ Hıdırellez

- Farklı ülkelerde de belirli günlerde millî bayramlar kutlanmaktadır. Azerbaycan'da 15 Haziran **Milli Kurtuluş Günü**, Belçika'da 13 Ekim **Kral Günü**, Kuveyt'te 25 Şubat **Ulusal Gün**, Brezilya'da 7 Eylül **Milli Bağımsızlık Günü** olarak kutlanmaktadır.
- Kurban ve Ramazan Bayramları dini bayramlarımız arasında yer almaktadır. Bu bayramlarda en güzel kıyafetler giyilir küçükler büyüklerin ellerini öperler. Çocuklara şeker ve harçlık verilir. Küsler barışır, akrabalar ve komşular ziyaret edilir, sofralarda birlikte sohbetler edilir. Kurban Bayramı'nda ise kurbanlar kesilir, kurban etleri kurban kesemeyenlere dağıtılarak kutlanır.

Hiper Bilgi

Dini bayramlarda yapılan kültürel faaliyetler birlik ve beraberliğin oluşmasında, toplumsal bağların güçlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

- Kandil geceleri de insanların bir araya geldiği dini günlerdendir. Kandillerde insanların camide bir araya gelmesi, lokum ve gül suyu dağıtılması toplumların dayanışmasını ve beraberliğini güçlendiren kültürel unsurlar arasında yer almaktadır. **Regaib, Mevlid, Miraç, Berat ve Kadir geces**i kandil geceleri arasında yer almaktadır.
- Ülkemizde olduğu gibi dünyanın birçok yerinde farklı dini günler kutlanmaktadır. Pakistan, Yemen, Endonezya ve Nijerya'da **Ramazan** ve **Kurban Bayramları** kutlanmaktadır. Japonya'da **Matsuri**, Hristiyanlık dinin yaygın olduğu ülkelerde **Paskalya Bayramı**, Nijerya'da **Hawan Daushe**, Hindistan'da **Şiva Ratri** dünyadaki dinî kutlamalardan bazılarıdır.
- Baharın gelişini müjdeleyen 21 Mart tarihinde **Nevruz Bayramı** kutlanırken insanlar ateş üstünden atlayarak bir arada keyifli zamanlar geçirirler.
- Hz. Hızır (a.s.) ve Hz. İlyas (a.s.) peygamberlerin yeryüzünde buluştuğuna inanılan 6 Mayıs tarihi de **Hıdırellez Bayramı** olarak kutlanmaktadır. Bu günde bolluk ve bereket getirmesi için çeşitli yemekler yapılarak insanlara ikram edilir bazı yörelerde ise demir dövülmektedir.

23 Nisan

Ramazan Bayramı

Nevruz Bayramı

Düğünlerimiz

- › Kültürümüzün önemli öğelerinden biri de düğünlerdir. Düğünlerimiz toplumdaki birlik ve beraberliği güçlendiren unsurlardan biridir.
- › Söz, nişan ve kına gibi düğün öncesinde etkinlikler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler ülkemizde yöreden yöreye değişiklik gösterir.
- › Düğünlerde davul zurna gibi yöresel müzik aletleri eşliğinde halkoyunları oynanır. Misafirlere yemekler ikram edilirken bir araya gelen akrabalar hoş sohbetler ederler. Düğüne gelen davetliler yeni evlenen çiftte hediyeler sunup ev kurmalarına yardımcı olurlar.
- › Dünyanın farklı ülkelerinde çeşitli düğün gelenekleri bulunmaktadır. Örneğin **Japon** düğünlerinde gelin ve damat üç farklı kâseden pirinç yudumlarlar. **Alman** düğünlerinin sonunda ise çift bir kütüğü testereyle keser, bu da karşılaşmaları zorluklara birlikte göğüs gerecekleri anlamına gelir.

Gelenek ve Göreneklerimiz

- › Kültürümüzde yer alan gelenek ve göreneklerin temelinde **misafirperverlik** vardır. Misafiri eve buyur etmek ve ikramda bulunmak çok önemlidir. Geçmişten günümüze misafirlere yapılan ikramlarda **kahve** ve **lokum** ön plana çıkmaktadır.
- › Kültürümüzde **selamlaşma**, **nezaket**, **şefkatli olma**, **temizlik**, **küçüklere sevgi ve büyüklere saygı**, **hasta ziyaretleri**, **asker uğurlama**, **yeni doğan bebeği görmeye gitme** gibi gelenek ve görenekler oldukça önemlidir.
- › Dünyanın farklı kültürlerinde çeşitli gelenek ve görenekler bulunmaktadır. Örneğin **Japonya** ve **Çin**'de insanlar selamlaşırken ellerini birleştirerek öne doğru eğilirler. **İspanya**'nın en ilginç gelenekleri arasında yer alan Siesta'da öğlenleri biraz kestirmek serbesttir. Siesta zamanında kimse çalışmaz. **Mısır**'da misafirlige gittiğiniz evde yemeğe tuz atmak ev sahibine saygısızlık olarak kabul edilir.

- › Kültürün temeli **dildir**. Kültürümüzü korumak ve gelecek nesillere aktarmak için yabancı kelimeler yerine güzel ve düzgün bir Türkçe kullanmalıyız.
- › Uluslararası kültürel, sportif, bilimsel ve sosyal faaliyetler, savaşlar, turizm doğal afetler ve işsizlik gibi nedenlerle yapılan göçler insanların farklı kültürlerle karşılaşmasına ve kültürel etkileşime yol açmaktadır. İnsanlar gittikleri ülkelere kültürel özelliklerini de götürüp bu ülkelerin kültürel özelliklerini de tanımaktadırlar.
- › İnsanlar doğası gereği bir arada yaşamak zorunda olabilirler. Her birey benimsemiş olduğu kültürü ya da yaşadığı yörenin, ülkenin kültürünün etkisinde kalmış olabilir. Karşılıklı olarak farklı kültürlerle saygı duymak, ön yargı ile yaklaşmamak birlik ve beraberliğin sağlanması için oldukça önemlidir.

Hiper Bilgi

Karşılaştığımız farklı kültürler kendi kültürümüze göre ne kadar farklı olursa olsun bu kültürleri olduğu gibi kabul edip saygı duymamız gerekmektedir. Bu sayede toplumda birlik ve beraberlik, barış, huzur, mutluluk ve ortak yaşama kültürü sağlanmış olacaktır.

Ülkemize gelen yabancıların kültürlerine saygı duymak turizmin gelişmesine, yabancıların ülkemize yerleşmesine ve kültürümüzün farklı ülkelerde güzel bir şekilde tanıtılmasına ortam hazırlamaktadır.

11

Pekiştiriyorum

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

Uluslararası Yemek Festivali

Uluslararası yemek festivali için birçok ülkeden İngiltere'ye gelen ünlü şefler festivalde bütün yeteneklerini sergileyerek harika bir görsel şölen sunmuşlardır. Festivalin akşam programını kapsamında müzik dinletisi gerçekleştirilirken ülkelerin şef temsilcilerinden; Polonya'dan Olivia, Belçika'dan Robbe, ülkemizi temsil eden Türkiye ekibinden Emre, Arjantin'den Lian müzik dinletisinden sonra İngiltere'de dikkat çeken ve kendi ülkelerindeki kültürel öğelerle ilgili sohbet etmeye başlamışlardır.

Olivia

İngiliz yemek kültürünü hiç beğenmedim. Bana mide bulandırıcı geldi ayrıca geleneksel danslarında giydikleri kıyafetler çok komik. Kendi ülkemdeki kıyafet ve yemek kültürü burada gördüklerimden çok daha iyi.

İngilizlerin tüm kültürel öğeleri güzel ve dikkat çekici ancak İngiliz kültüründen çok Türk yemek kültürü ile ilgili konuşmak istiyorum. Türk mutfağını deneyip beğenmeyen arkadaşlarım vardı. Bu festival sayesinde sevgili dostum Emre ile tanışıp Türk yemeklerinin tadına bakma fırsatı buldum ve tek kelimeyle çok lezzetliydi. Artık Türk mutfağında yapacağım ve tadına bakacağım çok yemek var. Ayrıca Dostum Emre'ye kültürümüzde yer alan "Stoemp" yemeğini tattırmayı sonra da yapımını öğretmeyi düşünüyorum.

Bernardo

Emre

Benim ülkemde yemek kültürü oldukça zengin bunu biliyorsunuz. Ama ben Olivia'ya katılmıyorum çünkü her kültürün kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Örneğin İngilizlerin fırında kuru fasulye yemeğini ve zengin kahvaltılarını çok beğendim. Japon şeflerin yaptığı "Suşi", Meksika mutfağında "Tako" oldukça lezzetliydi. Festival sayesinde birçok arkadaşım ve dostluğum oldu. Farklı kültürleri zenginlik olarak görüyorum ve yarın farklı ülkelerin mutfakları denemeye devam edeceğim"

Dostlarım öncelikle sizi tanıdığım için çok mutluyum. Her ülkeden farklı kıyafetler, farklı yemekler, farklı zenginlikler deneyimledim. Her ülkenin yemekleri kendi kültüründe en lezzetlisidir. Fakat bu festivalde tattığım yemekler farklı kültürlerin dünya kültürleri için bir zenginlik olduğu düşüncesindeyim. Festivalden önce Arjantin mutfağında sıkça yapılan "Asado", "Churrasco" yemekleri dışında farklı yemek tatmayı ve yapmayı tercih etmezdim. Ancak şuan da çok farklı düşünüyorum. Festivalde farklı ülkelere yemekler tadıp, arkadaşlıklar edindim, farklı kültürler tanıdım çok mutluyum.

Lian

- Şeflerden hangisi farklı kültürlere saygı duymamıştır? Yazınız.
.....
- Uluslararası organizasyonların kültürel etkiye yol açar mı? Açıklayınız.
.....
- Şef Olivia Türk kültürü ile ilgili böyle bir yorumu size yapsaydı neler düşündünüz ve neler hissederdiniz?
.....
- Şef Bernardo, Emre ve Lian'ın farklı kültürlerle olan yaklaşımı hangi sonuçları ortaya çıkarabilir? Açıklayınız.
.....

12

Pekiştiriyorum

Kavriyorum bölümünde edindiğiniz bilgilerden ve tabloda verilen örneklerden yola çıkarak aşağıdaki sınıflama tablosunu doldurunuz.

Türk Kültürü	Farklı Kültürler
Yemekler: Manti,	Yemekler: Tako,
Geleneksel Sporlar: Güreş,	Geleneksel Sporlar: Rugby,
Bayramlar: Ramazan Bayramı,	Bayramlar: Ulusal kurtuluş günü,
Halkoyunları: Horon,	Halkoyunları: Morris,
Gelenek ve görenekler: Asker uğurlama,	Gelenek ve görenekler: Eğilerek selamlaşma,

1. Erzurum'da büyükbaş hayvancılık yapıldığı için kırmızı et bol miktarda bulunmaktadır. Bu durum Erzurum ili özdeşleşen Cağ Kebabının yaygın olarak tüketilmesinde etkili olmuştur. Trabzon ve çevresinin Karadeniz'e kıyısı bulunduğu için balıkçılık faaliyeti yapılmaktadır. Balık bol miktarda bulunduğu için hamsili pilav, hamsi ızgara, hamsi tava ve hamsi buğulama gibi yemek kültürü oluşmuştur.

Buna göre yemek kültürünün çeşitlenmesinde,

- I. Ekonomik faaliyetler,
- II. Coğrafi özellikler,
- III. Dini inanışlar

özelliklerinden hangilerinin etkili olduğu söylenbilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

2.

Hızır (a.s.) ve İlyas (a.s.) peygamberlerin yeryüzünde bulunduğu inanılan 6 Mayıs tarihinde kutlanmaktadır. Bugünde bolluk ve bereket getirmesi için çeşitli yemekler yapılarak insanlara ikram edilir bazı yörelerde ise demir dövülmektedir.

Metinde verilen bilgiler kültürümüzde yer alan bayramlardan hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Hıdırellez
- B) Nevruz
- C) Ramazan Bayramı
- D) Kurban Bayramı

3. Dinî bayramlarda bayram namazından sonra namazdan çıkan cemaat bayramlaşır. Cami önünden bulunan eş dost akrabalar evlere yemeğe davet edilir. Yemekler yenilir ve sohbetler edilir. Daha sonra aile büyükleri kendi aralarında bayramlaşarak akrabalar, komşular, arkadaşlar ziyaret edilir. Ailede bulunan yaşlıların ziyaret edilerek elleri öpülür. Birbirleriyle küs olanlar barışır. Kurban Bayramı'nda ise yardıma muhtaç olan kişilere etler dağıtılır ya da hayır kurumlarına bağış yapılır.

Buna göre dini bayramların aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

- A) Toplumsal iletişimin gelişmesine
- B) Birlik ve beraberliğin güçlenmesine
- C) Kültürel değerlerin zarar görmesine
- D) Yardımlaşma duygularının artmasına

4.

Kübra

Ramazan ve Kurban bayramları dini bayramlarımızdandır.

Hasan

Nevruz ve Hıdırellez milli bayramlarımız arasında yer almaktadır.

Muhammed

Bayramlarda insanlar bir araya geldiği için birlik ve beraberlik güçlenmektedir.

Özgül

Çaydaçıra, Elâziğ yöresine aittir. Elde mum ile türküler eşliğinde oynanır.

Öğrencilerden hangisinin kültürümüzle ilgili verdiği bilgi yanlıştır?

- A) Kübra
- B) Hasan
- C) Muhammed
- D) Özgül

5.

?
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
29 Ekim Cumhuriyet Bayramı
19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı
30 Ağustos Zafer Bayramı

Şemada “?” ile boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Halkoyunları B) Dini bayramlar
C) Milli bayramlar D) El sanatları

6.

Görsellerde verilen yemeklerimiz aşağıdaki şehirlerimizden hangisinde yaygın olduğu söylenebilir?

- A) Malatya B) Şanlıurfa
C) Gaziantep D) Kayseri

7. Kültürü oluşturan unsurlardan bir diğeri de geleneksel sporlardır. Ülkemizde yaygın olarak yapılan ve başarılar elde ettiğimiz geleneksel sporlarımız vardır.

Bunlara,

- I. Güreş
II. Cirit
III. Beyzbol

spor dallarından hangileri örnek olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

8.

Kız isteme, söz, nişan ailelerin birbirini tanımaları için yapılan geleneklerdir. Akrabaların bir araya geldiği merasimlerde davul zurna çalınır. Gelin ve damada takılar takılır.

Bu bilgiler kültürel unsurlarımızdan hangisi ile ilgilidir?

- A) Düğünler B) Yemekler
C) Geleneksel sporlar D) Bayramlar

9.

At üzerinde oynanan spor dallarından biridir. At üzerindeki sporcunun değnek veya mızrağını rakibe karşı isabetli bir şekilde atmasını, muharebe anında kendisine ve bineğine olan hâkimiyetini ve bu yolla rakibine üstün gelmesini amaç edinen, kuralları olan bir spordur.

Metinde verilenler geleneksel Türk sporlarından hangisi ile ilgilidir?

- A) Güreş B) Badminton
C) Okçuluk D) Cirit

10.

I. Eğilerek selamlaşma

II. Kahve ve lokum

III. Kimono

IV. Nevruz

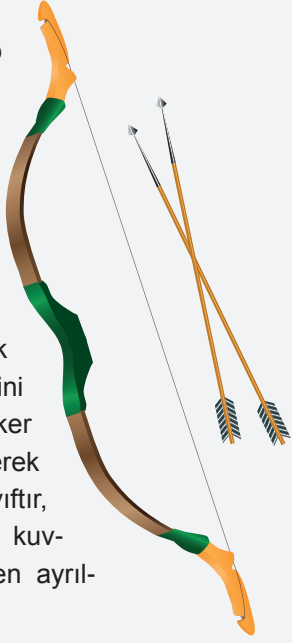
Verilenlerden hangilerinin kültürel öğelerimiz arasında yer aldığı söylenemez?

- A) I ve II B) II ve IV
C) I ve III D) III ve IV

Verilen bilgilerden yararlanarak soruları cevaplayınız.

Birlikten Kuvvet Doğar

Yaşlı ve hasta bir adam, 14 adet oku oğullarına uzatıp “Deneyin bakalım!” demiş. “Bu okları kırabilecek misiniz?” Üç oğlu da bütün güçlerini harcamalarına rağmen okları kıramamışlar. Üçü de “Bu bizim işimiz değil.” demiş. İhtiyar gülümüş. “Verin şunları.” diyerek önce eline aldığı destenin ipini çözmüş, sonra da okları teker teker kırmış. Oğullarına dönerek “Tek başına olan her şey zayıftır, güçsüzdür!” demiş. “Birlikten kuvvet doğar. Sakın birbirinizden ayrılmayın.”

Sadaka Taşı

Genellikle silindirik ve dikdörtgen prizması şeklinde, üzeri oyuk olan, cami, çarşı, hastane vb. yerlerde ihtiyaç sahiplerinin alabilmeleri için para, altın vb. bırakılan özel yerdir. Osmanlı Devleti’nde yaygın olarak görülen bu yardım şeklinin kökeni Selçuklulara kadar uzanır. Dardini kimseye anlatamayan fakirler ihtiyacı olduğunda gecenin geç saatlerinde sadaka taşının yanına giderdi. Bu taştan ihtiyacı kadar olan parayı aldıktan sonra kalanını ihtiyacı olanları düşünerek bırakır ve sadakayı bırakana dua ederdi.

1. “Birlikten Kuvvet Doğar” hikayesinin konusu nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Sizce toplumsal birliğin sağlanması için başka neler yapılabilir? açıklayınız

.....

.....

.....

.....

.....

3. Sadaka Taşı uygulamasının faydaları ile ilgili neler söylenebilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Çevrenizde uygulanan sadaka taşına benzer yardımlaşma faaliyetlerine örnekler veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

- İnsanların toplu olarak ortak değerler etrafında birleşip birlikte hareket etmesine **toplumsal birlik** denir. Millî kültürün temelini oluşturan gelenek ve **görenekler, dil, din** ve **tarih** gibi unsurlar; sosyal, kültürel ve tarihî bağları güçlendirerek toplumsal birliğin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir.
- Vatan, bayrak ve millet sevgisi, millî ve dini bayramlar, düğünler toplumsal birliği güçlendiren öğeler arasındadır. Toplumsal birliği sağlamada en önemli unsur yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleridir.
- İnsanların birbirine yardım etmesi veya ortak çalışmasına **yardımlaşma** denir. Toplumsal ihtiyaçların giderilmesi, birlik ve beraberliğin güçlenmesi ve toplumsal huzurun sağlanmasında yardımlaşma faaliyetleri oldukça önemlidir.
- İhtiyaç sahiplerine para, gıda ve giyim yardımlarında bulunmak, sivil toplum kuruluşlarına bağış yapmak yardımlaşmaya örnek olarak gösterilebilir.

Hiper Bilgi

Sivil toplum kuruluşu, resmî kurumlardan bağımsız, gönüllü olarak bir araya gelen kişilerin oluşturmuş olduğu ve toplumun sağlık, eğitim, çevre, ekonomi gibi alanlardaki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan kuruluşlardır. Örneğin **Kızılay, Lösev, Mehmetçik Vakfı, Yeşilay, Darüşşafaka**

- Bir topluluğu, bir toplumu oluşturan bireylerin duygu, düşünce ve çıkar birliğiyle birbirlerine karşılıklı olarak bağlanmaları ve her konuda birbirlerine destek olmalarına **dayanışma** denir. İnsanlar; beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarını her zaman tek başlarına karşılayamazlar. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma bu ihtiyaçları karşılamak üzere ortaya çıkmıştır.
- Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde Türk milletinin cephe ve cephe gerisinde genç, yaşlı, kadın ve çocuk millet olarak bir araya gelip mücadele etmesi bunun sonucunda bağımsızlığa kavuşmamız dayanışmaya örnek olarak gösterilebilir.
- Aile, yardımlaşma ve dayanışma başladığı yerdir. Aile içi sevgi, saygı, paylaşma, yardımlaşma, dayanışma, birlikte hareket etme duyguları zamanla toplumun tamamına yansır.
- Türk - İslam devletlerinde de yardımlaşma ve dayanışmaya önem verilmiştir. Bu doğrultuda insanların ihtiyaçlarını ücretsiz bir şekilde karşılamak için **hamamlar, çeşmeler, aşevleri** ve **huzurevleri** açılmıştır. Osmanlı Devleti'nde görülen **zimm defteri** ve **sadaka taşı** uygulamaları yardımlaşma ve dayanışmaya örnek olarak gösterilebilir.

Yardımlaşma ve Dayanışma

Örnekler	Faydaları
<ul style="list-style-type: none"> Cenaze evine yemek götürmek, Askere gidecek olanlara harçlık vermek, Ev ya da okulda yapılan çalışmalara destek olmak, Afetlerde arama ve kurtarma faaliyetine katılmak, Yoksulların ve kimsesizlerin ihtiyaçlarını karşılamak, Yaşlı ve özel gereksinimli bireylere yardım etmek, Sivil toplum kuruluşlarına bağış yapmak ve yapılan çalışmalara katılmak, 	<ul style="list-style-type: none"> Zamandan tasarruf edilir. Toplumsal huzur artar. Sosyal bağlar güçlenir. Farklılıklara saygı duyulur. Birlik ve beraberlik sağlanır. Toplumun ihtiyaçları giderilir. Toplum ekonomik olarak kalkınır. İnsanlar arasındaki iletişim güçlenir.

13

Pekiştiriyorum

Metni okuyarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Zimem defteri, bugünün veresiye defteridir. Ramazan günlerinde zenginler bakkal, manav gibi dükkânlara giderdi ve Zimem defterini çıkarmalarını isterdi. Defterin başından, sonundan ve ortasından rastgele sayfalar koparır ve “Silin borçlarını, Allah kabul etsin.” derlerdi. Böylelikle borcu olan, borcunu kimin ödediğini; borcu ödeyen de kimin borcunu ödediğini bilmezdi. Osmanlı’da Ramazan ayında zenginler hiç tanımadıkları insanların borçlarını öder, kimleri borçtan kurtardığını bilmezdi. “İyilik yap denize at, balık bilmezse halik bilir.” demişler. İyiliğin en güzeli; gösterişe kaçmadan yaptığın iyiliğin, iyilik yaptığın kişi tarafından bile fark edilmemesidir. Böylece borcu ödenen kişi ekonomik olarak rahatlar, toplum kalkınır ve ihtiyaçlar giderilirdi. Diğer taraftan bu davranış herkese örnek olur diğer zenginlerde Zimem defteri uygulamasına katılırdı.

a. Zimem defteri uygulaması bireyleri ve toplumu nasıl etkilemiş olabilir? açıklayınız.

Bireylere Etkisi

Topluma Etkisi

b. Zimem defteri uygulaması hangi kavramlarla ilişkilendirilebilir? Yazınız.

14

Pekiştiriyorum

Metni okuyarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Askıda Ekmek

Osmanlı Devleti'nde fırınların girişlerinde askılık alanda heybelerde asılı dururdu. O dönemde cömert insanlar kendi aldıkları ekmek haricinde askıdaki heybeye ekmek bırakırlardı. Ekmek almaya durumu olmayan kişiler fırına gelip heybeden yalnızca ihtiyacı kadar ekmeği alıp giderdi. Askıda ekmek günümüzde şu şekilde uygulanmaktadır:

Fırına gittiğinizde 2 ekmek parası ödüyorsunuz fakat 1 adet ekmek alıyorsunuz. Ekmekleri de satın alırken şunu diyor-sunuz: İki ekmek birisi askıda. Ardından fırın sahibi sizin için askıya yani ekmeklerin biriktiği noktaya bir adet ekmek bırakıyor. Gün içinde ihtiyacı olan biri gelip "Askıda ekmek var mı?" diye soruyor. Eğer askıda ekmek varsa bu kişi ekmeği herhangi bir ücret ödemededen alabiliyor. Günümüzde bu uygulama devam ederken, ihtiyaç sahipleri için askıda çorba, askıda yemek, askıda fatura, askıda kırtasiye gibi faaliyetleri de uygulanmaktadır

a. Askıda ekmek uygulamasının yardımlaşma ve dayanışmaya katkıları ile ilgili neler söylenebilir? Açıklayınız.

📌
📌

b. Yaşadığınız şehirde Askıda ekmek ya da buna benzer bir uygulama var mı? Bu uygulamaya katkı sağladınız mı? Sağladıysanız neler hissetiniz?

📌
📌

1. Ülkemizde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları farklı alanlarda yardıma muhtaç kişilere gerekli desteği vermektedirler. Bunun dışında resmî kurumlar ve vatandaşlar insanların ihtiyaçlarını karşılayarak yardımlaşma ve dayanışma kavramlarının yerleşmesine katkı sağlarlar.

Bu faaliyetlerin;

- I. Birlik ve beraberliğin gelişmesine,
- II. Toplumsal huzurun artmasına,
- III. Ekonomik çıkar sağlanmasına

sonuçlarından hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

2.

- I. Cenaze evine yemek götürmek
- II. Askere gidecek olanlara harçlık vermek
- III. Ev ya da okulda yapılan çalışmalara destek olmak
- IV. Bireysel çıkarlarımıza önem vermek

Verilenlerden hangisinin toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya katkı sağlayacağı söylenemez?

- A) I B) II C) III D) IV

3. Dayanışma; toplumdaki bireylerin ortak duygu, düşünce içerisinde ve çıkarlar etrafında birbirlerine karşılıklı bağlanması, destek olmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi dayanışmanın ortaya çıkartacağı sonuçlar arasında gösterilemez?

- A) Toplumsal huzur artar.
B) Sosyal bağlar güçlenir.
C) Kişiler arası iletişim zayıflar.
D) Birlik ve beraberlik sağlanır.

4.

Kırsal yerleşim yerlerinde birçok kişinin topları elbirliğiyle bir kişinin veya topluluğun işini yapmasına imece denir. Böylece herkesin işi (hasat, kışlık yiyecek hazırlama, pekmez yapma vb.) sırayla bitirilir. Kırsal yerleşim alanlarında işlerin ağır, zahmetli ve zor olması nedeniyle imece usulü geliştirilmiştir

Buna göre imece,

- I. Dayanışma
- II. Yardımlaşma
- III. Ön yargı

kavramlarından hangileri ile ilişkilendirilebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

5.

Millî Mücadele Dönemi'nde Mustafa Kemal Paşa tarafından Tekalif-i Millîye Emirleri yayımlandı. Bu emirlerle ordunun giyinme, beslenme, cephane gibi ihtiyaçları karşılanmak istendi. Türk milleti, tüm yokluklara rağmen vatanının düşmandan kurtarılması için varını yoğunu ortaya koyup ordusunun yanında güçlü bir duruş sergiledi.

Buna göre bağımsızlığımızın kazanılmasında,

- I. Yardımlaşmanın ön plana çıkması
- II. Türk milletinin fedakârlık yapması
- III. Dayanışma içerisinde hareket edilmesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

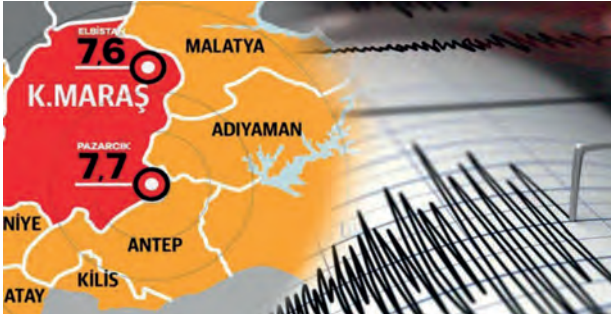
- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

6. Günümüzde Türk Kızılay, bazı illerde “2. El Tekstil” projesi başlatmıştır. Bu proje ile kıyafet dönüşüm kutularında tekstil ürünleri ve kıyafet toplanmaktadır. Bu ürünlerin geri dönüşümünden elde edilen gelir barınma, gıda, giyim ve eğitim desteği gibi faaliyetlere kaynak oluşturmaktadır.

Kızılay’ın yaptığı bu çalışmaların aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenemez?

- A) İnsan ihtiyaçlarının karşılanmasına
B) Yardımlaşma faaliyetlerinin yaygınlaşmasına
C) Topluma aitlik duygusunun gelişmesine
D) İhtiyaç sahiplerine ön yargı ile yaklaşılmasına

7.

Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli ve birçok ilimizi etkileyen deprem milletçe yaşadığımız büyük hüznlerdendir. Bu felaket karşısında halkımız tek yürek olup depremzedelerin yaralarını sarmaya çalışmıştır. Maddi ve manevi yardımlar yaparak depremzedelere her türlü desteği sağlamaya gayret etmiştir.

Bu durumdan hareketle Türk milleti ile ilgili,

- I. Yardımlaşma ve dayanışmaya önem verdiklerine
II. Maddi çıkar sağlamaya çalıştıklarına
III. Deprem karşısında duyarsız davrandıklarına
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

8.

Yardımlaşma, insanların birlikte çalışması ve birbirlerine yardım etmesidir. Yalnızken yapamayacağı şeyleri birlikteyken yapabilmesi, yeteneklerini ve enerjisini birleştirerek takım gibi çalışmasıdır. Dayanışma ise toplumdaki bireylerin ortak duygu, düşünce içerisinde ve çıkarlar etrafında birbirlerine karşılıklı bağlanması, destek olmasıdır

Buna göre aşağıdakilerden hangisi yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendiren unsurlar arasında gösterilemez?

- A) Bayramlar
B) Düğünler
C) Gelenek ve görenekler
D) Toplumsal çatışmalar

9.

Tema Vakfına bağış yaptım.

Dün gece ödevlerimi tamamladım.

Yaşlı komşumuzun merdivenlerden çıkmasına yardım ettim.

Köy okuluna destek için kullanmadığım kırtasiye malzemelerini öğretmenime verdim.

Öğrencilerden hangisinin toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya katkı sağladığı söylenemez?

- A) Mert
B) Cenk
C) Zeynep
D) İrem

1.

Ülkemize yurt dışından eğitim veya turizm amaçlı birçok misafir gelmektedir. Bizler, kültürümüzün önemli bir değeri olan Türk misafirperverliği gereği ülkemize gelen misafirleri dil, din, renk ayrımı yapmadan saygı ve sevgiyle karşılarız. Misafirperverliğimizden ve kültürel saygımızdan etkilenen bu misafirlerin bir kısmı ülkemize yerleşmeyi tercih etmektedir.

Buna göre ülkemizde farklı kültürlerle saygı duyulmasının aşağıdakilerden hangisine yol açması beklenmez?

- A) Toplumsal çatışmaların artmasına
B) Toplumsal iletişimin gelişmesine
C) Birlik ve beraberliğin güçlenmesine
D) Ortak yaşama kültürünün oluşmasına

2. Kültür, bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerinin bütünüdür. Toplum içerisinde dayanışma, birlik ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir yer tutar. Kültür, bir toplumu millet yapan ve diğer milletlerden ayıran önemli bir değerdir.

Bu bilgilerden hareketle,

- I. Misafirperverlik
II. Kına gecesi
III. Eğilerek selamlaşma

unsurlardan hangilerinin kültürümüze ait olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

3.

Azerbaycan Kültürü	Türk Kültürü
Azeri mutfağında özel gün yemekleri oldukça çeşitlidir. Hamur içine şeker, ceviz veya fındık konularak yapılan şekerbura sevilen bir tatlıdır. (Kelem (lahana) dolması, pirinç veya bulgurla yapılan bir yemektir. Pilavın yanında güllep (şerbet) veya ayran verilir.	Türk mutfağında özel günlerde genellikle hamurdan yapılan yufkanın arasına ceviz ya da fıstık serpiştirilip en son şekerden yapılan şerbetin döküldüğü baklava ikram edilmektedir. Biber ve patlıcan dolması lahana sarması pirinç ve bulgurlar yapıp sunulan bir yemektir. Özel günlerde kavurma pilav ve bölgelere göre farklı yemekler sunulmaktadır. Örneğin Kayseri’de mantı ve yağlama sunulurken Malatya’da kağıt kebabı ve patlıcan tava ikram edilmektedir. Yemeklerin yanında genellikle ayran tercih edilmektedir.

Buna göre,

- I. Kültürel özellikler arasında benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır.
II. Ülkemizde yemek kültürü bölgelere göre çeşitlilik göstermektedir.
III. Ülkemize göre Azerbaycan yemek kültüründe çeşitlilik daha fazladır

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

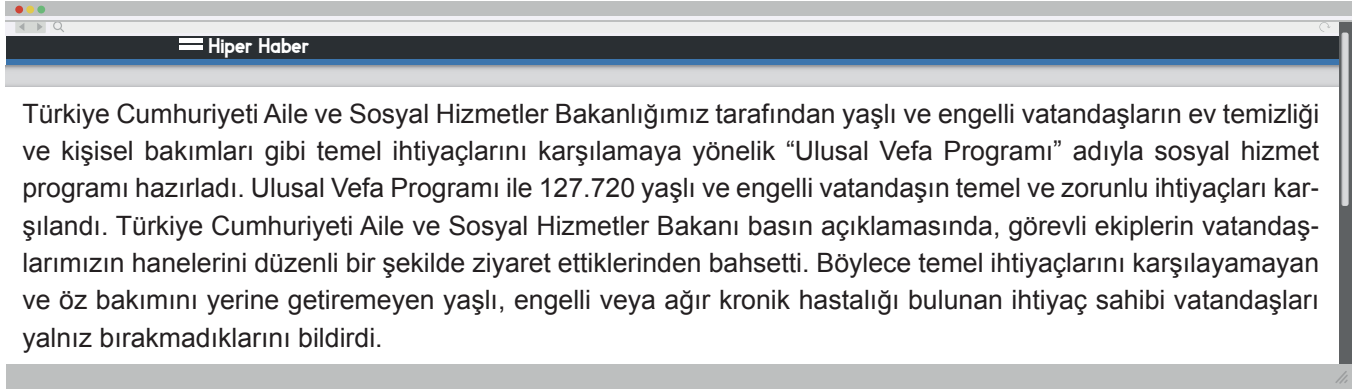
- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

4. Toplumu oluşturan önemli gruplardan biri de akrabalarlardır. Dede, babaanne, anneanne, amca, hala, teyze, dayı ve kuzenler akraba grubunu oluşturur. Akrabalar arasında torun, yeğen, kuzen gibi rollere sahip olabiliriz.

Buna göre aşağıdaki hak ve sorumluluklardan hangisi akrabalık grubundaki roller ile ilişkilendirilemez?

- A) Sevgi ve saygıya dayalı ilişkiler kurmak
B) Önemli konularda fikirlerimizi açıklamak
C) Bayramlarda büyükleri ziyaret etmek
D) Kişisel çıkarları ön planda tutmak

5.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının haberde yaptığı çalışmaların,

- I. Toplumsal ihtiyaçlar karşılanır.
II. Gençlere yapılan yardımlarda azalma görülür.
III. Yardımlaşma ve dayanışma duyguları yaygınlaşır.

sonuçlarından hangilerini ortaya çıkardığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) I, II ve III

6. Almanya (Münih) doğumlu yetenekli bir motosiklet yarışmacısı, küçük yaşta başladığı kariyerine yeni bir sayfa ekleyerek Honda markasına transfer olarak Japonya'ya yerleşme kararı aldı. Yabancı olduğu bir kültür ve ülkede yarışmaların sosyal hayata uyum sağlamasına katkıda bulunduğunu dile getiren genç sürücü, ülke yarışlarına renk katmıştır. Genç sürücü farklı ülkelerde yapılan yarışlar sayesinde birçok ülkeden sürücünün bir araya geldiğini, kaynaştığını söylemiştir. Bir Alman olarak Japonya'da yarışmalara katılarak hem Japonya hem de Alman kültürünün temsilcisi olmuştur. MotoGP yarışlarının saygı, nezaket, anlayış gibi olumlu duyguları geliştirdiğini; ön yargıları da ortadan kaldırdığını söyleyen genç yetenek, MotoGP sayesinde paylaşımcılığın arttığını ifade etmiştir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Farklı kültürler saygı toplumsal kaynaşmayı sağlamaktadır.
B) Uluslararası organizasyonlar kültürel etkileşime yol açmaktadır.
C) Anlayışlı olmak kültürel değerlere saygıda önemli rol oynamaktadır.
D) Japonya'da farklı kültürler saygı ortamı bulunmamaktadır.

1.

KEMAL SUNAL

Kemal Sunal, 1944 yılında İstanbul'da doğdu. Vefa Lisesi'nden mezun oldu. Sanat hayatı, "Zoraki Tabip" adlı tiyatro oyunuyla başladı. 1 yıl Kenterler Tiyatrosu'nda çalıştıktan sonra Deveduşu Kabare Tiyatrosu'nda görev aldı. 1973 yılında Ertem Eğilmez'in yönettiği bir filmle sinemaya adımını attı. Türk sinemasında başta İnek Şaban tiplmesi olmak üzere canlandırdığı pek çok tipl sevenlerinin kalbinde taht kurdu. Türk sinemasının en büyük komedyenlerinden biri oldu. Çevirdiği filmlerle büyük başarı kazandı. Filmlerde çoğu zaman saf, şanslı ama iyi yürekli karakterlerin rollerine girdi. 1974 yılında evlendi. Ali ve Ezo adlarında, biri kız diğeri erkek iki çocuğu oldu. 12 Eylül 1980 öncesinde yarım bıraktığı üniversiteyi, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü'nden mezun olarak 1995 yılında bitirdi. Yüksek lisans yapmaya başladı. Hayatı boyunca toplam 82 filmde rol aldı. 3 Temmuz 2000 tarihinde Balalayka adlı filmin çekimlerine başlamak için Trabzon'a gitmek üzere bindiği uçakta kalkıştan hemen önce geçirdiği kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumdu.

Buna göre Kemal Sunal'ın aşağıdaki rollerden hangisine sahip olduğu söylenemez?

- A) Yönetmen B) Öğrenci C) Baba D) Eş

2. Ülkemizde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları farklı alanlarda yardıma muhtaç kişilere gerekli desteği vermektedirler. Bunun dışında resmî kurumlar ve vatandaşlar insanların ihtiyaçlarını karşılayarak yardımlaşma ve dayanışma kavramlarının yerleşmesine katkı sağlarlar.

Sivil toplum kuruluşlarının yapmış olduğu bu faaliyetlerin,

- I. Birlik ve beraberliğin gelişmesine,
II. Toplumsal huzurun artmasına,
III. Ekonomik çıkar sağlanmasına

sonuçlarından hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

3.

Erişte (Türkiye)	Noodle (Uzak Doğu)
Erişte ya da Kesme; un, yağ ve tuz karışımı olan yufka hamurun bıçakla ince çubuk veya kare şeklinde kesilmesi sonucu elde edilen bir tür makarnadır. Kesildikten sonra oda sıcaklığında tutarak, fırında veya tavada kurutulur. Türkiye'nin bazı bölgelerinde hamura yumurta da eklenir. Haşlanarak hazırlanır.	Noodle genel olarak makarna ve erişte gibi haşlanarak hazırlansa da Japon ve Çin yemek kültüründe farklı yemeklere sıkça misafir olur. Özellikle Uzakdoğu yemek kültürünün gözdelelerinden biri olan Ramen; et suyu içinde noodle, haşlanmış et/yumurta ve sebzeleri bir araya getirerek hazırlanır.

Bu bilgilere göre,

- I. Farklı kültürler arasında benzerlikler vardır.
II. Noodle erişteden esinlenerek ortaya çıkan bir yiyecektir.
III. Erişte ülkemizde en çok tüketilen yiyecektir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

4. Aşağıda Osmanlı Devleti dönemine ait bir minyatür verilmiştir.

Minyatürde kültürümüzde yer alan,

- I. Çinicilik
- II. Çömlekçilik
- III. Bakırcılık

el sanatlarından hangilerinin gösterildiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

5. 1960-1965 yılları arasında Almanya'dan gelen işçi talebi üzerine ülkemizden Almanya'ya birçok insanımız çalışmak için gitmiştir. Bu durum iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesini sağlamış, kültürlerin uyum içinde yaşamasına ortam hazırlamıştır. "Türkler tarafından getirilen yiyecek" olarak ün yapan döner, Almanların damak tadı ve tüketim alışkanlıklarında yer edinmiştir. Almanya'nın birçok şehrinde döner lokantaları açılmıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kültürümüzün Almanlar tarafından tanınmaya başlandığına
- B) İşçi göçünün kültürümüzün tanıtılmasında etkili olduğuna
- C) Türkler kültürü ile Alman kültürün kaynaştığına
- D) Almanların Türk kültürüne saygı duymadığına

1. Yardımlaşma, insanların birlikte çalışması ve birbirlerine yardım etmesidir. Yalnızken yapamayacağı şeyleri birliktayken yapabilmesi, yeteneklerini ve enerjisini birleştirerek takım gibi çalışmasıdır.

Bu tanım doğrultusunda aşağıdaki atasözlerimizden hangisi yardımlaşma kavramı ile ilişkilendirilemez?

- A) Birlikten kuvvet doğar.
B) Yalnız taş duvar olmaz.
C) Damlaya damlaya göl olur.
D) Bir elin nesi var iki elin sesi var.

2.

Okul Grubu	Arkadaş Grubu
Okul eğitim hayatımız başladıktan sonra yer aldığımız gruplardan biridir. Sınıf arkadaşı, sınıf başkanı öğrenci bu grupta üstlendiğimiz roller arasındadır. Derse geç kalmamak, ödev yapmak, sınıfı temiz tutmak, okul araç ve gereçlerine zarar vermemek, sınıf arkadaşlarımızla uyum içerisinde olmak bu sorumluluklarımız arasında yer alır.	Arkadaşlarımızla oyun oynar, ders çalışır, sanat ve spor etkinliklerine katılırız. Arkadaşlarımızın bazılarıyla dost oluruz. Bu grup içerisinde oyun arkadaşı veya sorunların çözümüne katkı sağlayan ara bulucu rollerine de sahip olabiliriz. Arkadaşların dayanışma içinde hareket etmesi, birbirine destek olması, saygı göstermesi ve birbirini sevmesi bu gruptaki üyelerin hem hakkı hem de sorumluluğudur.

Buna göre,

- I. Tüm roller doğuştan kazanılır.
II. Gruplar değiştikçe rollerde değişir.
III. Her rolün gerektirdiği hak ve sorumluluk farklıdır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Köy ve kasabalarda köyün çeşitli işlerinin görülmesi için veya yoksul insanların ihtiyaçlarının karşılanması için ihtiyar heyetinin, köy beyinin veya ağasının kararı ile her evden o evin ekonomik durumuna göre toplanan paraya salma denirdi. Köyün yol, su, çeşme, köprü, kanal, okul, köy konağı, mescidi gibi ihtiyaçlarında köyün ihtiyar meclisi muhtar başkanlığında toplanarak ihtiyaç için harcanacak masrafı çıkartılırdı. Sonra köydeki yaşayan insanların durumuna göre köylüye salma salınırdı. Herkes kendi imkânı ölçüsünde maddi katkıda bulunurdu. Salma; Orta Asya'da, Anadolu'da ve Türklerin yaşadığı diğer coğrafyalarda örf ve adet gereğince yerine getirilen bir uygulamaydı.

Buna göre salma kültürü ile ilgili,

- I. Halkın ihtiyaçlarının karşılanmasında etkili olmuştur.
II. Yardımlaşma ve dayanışma duyguları ile gerçekleşmiştir.
III. Köy yöneticilerine maddi çıkar sağlamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

4.

Sadaka Taşı

Genellikle silindirik ve dikdörtgen prizması şeklinde, üzeri oyuk olan, cami, çarşı, hastane vb. yerlerde ihtiyaç sahiplerinin alabilmeleri için para, altın vb. bırakılan özel yerdir. Osmanlı Devleti'nde yaygın olarak görülen bu yardım şeklinin kökeni Selçuklulara kadar uzanır. Derdini kimseye anlatamayan fakirler ihtiyacı olduğunda gecenin geç saatlerinde sadaka taşının yanına giderdi. Bu taştan ihtiyacı kadar olan parayı aldıktan sonra kalanını ihtiyacı olanları düşünerek bırakır ve sadakayı bırakana dua ederdi.

Bu bilgiler doğrultusunda sadaka taşı uygulamasının aşağıdaki sonuçlardan hangisini ortaya çıkardığı söylenemez?

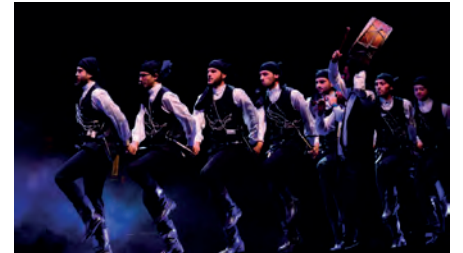
- A) Topluma aitlik duygusu gelişir. B) İnsanlara güven duygusu aşılır.
C) Toplumda huzur ve güven ortamı oluşturur. D) Toplumda sosyal ve ekonomik dengesizlik artar.

5. Mardin'de başka kültürden insanlar yüzyıllardır birlikte, uyum içinde yaşamaktadır. Mardin'de Hristiyan, Süryani ve Müslüman gibi dinlere mensup insanlar yüzyıllarca bir arada yaşamışlardır. Mardin'de kültürel özellikler ayrılık ve çatışma değil; zenginlik, paylaşma ve bütünlük olarak görülmüştür.

Buna göre Mardin'de farklı din ve kültürlerin bir arada yaşamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı kültürlerle saygı duyulması B) Bölgede savaş yaşanmaması
C) Müslümanların çoğunlukta olması D) Bölge halkının ticaret ile uğraşması

6.

Bu görseller kültürümüzde yer alan unsurlardan hangisiyle ilgilidir?

- A) Halkoyunları B) Yemekler C) Düğünler D) Dini bayramlar

7.

Türk kültüründe bireylerin birbiriyle selamlaşması; el sıkışma, sarılma, eli alna götürme, başı hafifçe öne eğme, el öpme vb. şekillerde yapılmaktadır. Japonya'da insanlar başlarını hafifçe öne eğerek selamlaşmaktadır. Filipinliler, kendinden büyük kişilerin elini alına koyarak selamlaşırlar. Fransa'da insanlar, selamlaşmak için birbirini yanaktan öperler. Yunanlar, sadece tanıdıklarının sırtına veya omzuna dokunarak selamlaşırlar. Hangi kültür olursa olsun selamlaşma sohbetlerin ve paylaşımların başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

Buna göre selamlaşma kültürü ile ilgili,

- I. Ükelere göre farklılık göstermektedir.
- II. Kişiler arası iletişime katkı sağlamaktadır.
- III. Ülkemizdeki tüm yörelerde aynı şekilde selam verilmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

8. Kültürümüzü oluşturan en önemli öğelerden biri de geleneksel yemeklerimizdir. Anadolu'nun kültürel etkileşime açık olması, ekonomik faaliyetlerin ve coğrafi şartların bölgelere göre farklılık göstermesi yemek kültürümüzü zenginleştirmiştir. Yemek kültürümüzün şekillenmesinde coğrafi özellikler ve buna bağlı olarak yapılan ekonomik faaliyetler oldukça etkilidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kültürümüze ait yemekler arasında gösterilemez?

- A) Cağ kebabı B) Höşmerim C) Gulaş D) Yağlama

9.

Mehmet Bey ve eşi Filiz Hanım, hafta sonu yapacakları etkinliklere ailecek karar vermesini istemişlerdir. Derya, sinemaya gitmeyi teklif eder. Kemal, ders çalışmaları gerektiğini söyler. Eylül ise pikniğe gitmenin iyi bir fikir olabileceğini dile getirir.

Buna göre aile grubunda yer alan çocuklar aşağıdaki haklarından hangilerini kullandıkları söylenebilir?

- A) Sağlık hakkı
- B) Eğitim hakkı
- C) Eğlenme hakkı
- D) Düşünce ve ifade özgürlüğü